YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (suuri jaosto)

25 päivänä lokakuuta 2005 *

Yhdistetyissä asioissa C-465/02 ja C-466/02,

joissa on kyse EY 230 artiklaan perustuvista kumoamiskanteista, jotka on nostettu 30.12.2002,

Saksan liittotasavalta, asiamiehenään W.-D. Plessing, avustajanaan Rechtsanwalt M. Loschelder,

kantajana asiassa C-465/02,

ja **Tanskan kuningaskunta**, asiamiehinään J. Molde ja J. Bering Liisberg, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana asiassa C-466/02,

* Oikeudenkäyntikielet: saksa ja tanska.

joita tukevat

Ranskan tasavalta, asiamiehinään G. de Bergues ja A. Colomb, prosessiosoite Luxemburgissa, ja

Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta, asiamiehenään C. Jackson, prosessiosoite Luxemburgissa,

väliintulijoina,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään J. L. Iglesias Buhigues, H. C. Støvlbæk, A.-M. Rouchaud-Joët ja S. Grünheid, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana,

jota tukee

Helleenien tasavalta, asiamiehinään V. Kontolaimos ja I.-K. Chalkias, prosessiosoite Luxemburgissa,

väliintulijana,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (suuri jaosto),

toimien kokoonpanossa: presidentti V. Skouris, jaostojen puheenjohtajat P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas ja J. Malenovský sekä tuomarit J.-P. Puissochet, R. Schintgen, N. Colneric, S. von Bahr, J. N. Cunha Rodrigues (esittelevä tuomari), J. Klučka, U. Lõhmus ja E. Levits,

julkisasiamies: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
kirjaaja: hallintovirkamies K. Sztranc,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 15.2.2005 pidetyssä istunnossa esitetyn,

kuultuaan julkisasiamiehen 10.5.2005 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Saksan liittotasavalta ja Tanskan kuningaskunta vaativat kanteillaan yhteisöjen tuomioistuinta kumoamaan komission asetuksen (EY) N:o 1107/96 liitteen muuttamisesta nimityksen "Feta" osalta 14 päivänä lokakuuta 2002 annetun komission asetuksen (EY) N:o 1829/2002 (EYVL L 277, s. 10; jäljempänä riidanalainen asetus).

Asiaa koskevat oikeussäännöt

2 Maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden maantieteellisten merkintöjen ja alkuperänimitysten suojasta 14 päivänä heinäkuuta 1992 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2081/92 (EYVL L 208, s. 1; jäljempänä perusasetus), 2 artiklan 1–3 kohdassa säädetään seuraavaa:

"1. Yhteisön suoja maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden alkuperänimityksille ja maantieteellisille merkinnöille saadaan tämän asetuksen mukaisesti.

2. Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

a) 'alkuperänimityksellä' alueen, määrätyn paikan tai erityistapauksissa maan nimeä, jota käytetään nimeämään maataloustuotetta tai elintarviketta,

— joka on peräisin kyseiseltä alueelta, kyseisestä määrätystä paikasta tai kyseisestä maasta

ja

— jonka laatu tai ominaisuudet ovat olennaisesti tai yksinomaisesti maantieteellisen ympäristön, joka käsittää sen luonnon ja inhimilliset tekijät, ansiota ja jonka tuotanto, jalostus ja käsittely tapahtuu rajatulla maantieteellisellä alueella;

b) 'maantieteellisellä merkinnällä' alueen, määrätyn paikan tai erityistapauksissa maan nimeä, jota käytetään nimeämään maataloustuotetta tai elintarviketta,

— joka on peräisin kyseiseltä alueelta, kyseisestä määrätystä paikasta tai kyseisestä maasta

ja

— jolla on määrätty laatu, maine tai muita ominaisuuksia, jotka liittyvät tähän maantieteelliseen alkuperään ja jonka tuotanto ja/tai jalostus ja/tai käsittely tapahtuu tietyllä maantieteellisellä alueella.

3. Tiettyjä perinteisiä maantieteellisiä tai muita kuin maantieteellisiä nimityksiä, joilla maataloustuote tai elintarvike, joka on alueen tai erityisen paikan alkuperätuote, on nimetty ja jotka täyttävät 2 kohdan a alakohdan toisessa luetelmakohdassa tarkoitetut edellytykset, on myös pidettävä alkuperänimityksinä."

3 Saman asetuksen 3 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"1. Nimityksiä, joista on tullut yleisnimiä, ei voi rekisteröidä.

Tässä asetuksessa 'nimityksellä, josta on tullut yleisnimi' tarkoitetaan maataloustuotteen tai elintarvikkeen nimeä, josta on tullut maataloustuotteen tai elintarvikkeen yleinen nimi, vaikka se viittaakin paikkaan tai alueeseen, jossa tämä maataloustuote tai elintarvike on alun perin tuotettu tai jossa sitä on pidetty kaupan.

Sen määrittämiseksi, onko nimestä tullut yleisnimi, on otettava huomioon kaikki tekijät, ja erityisesti:

— tilanne jäsenvaltiossa, josta nimi on peräisin ja alueilla, joilla tuotetta käytetään;

— tilanne muissa jäsenvaltioissa;

— asiaa koskeva kansallinen lainsäädäntö tai yhteisön lainsäädäntö.

Jos rekisteröintihakemus hylätään 6 ja 7 artiklassa määriteltyä menettelyä noudattaen sen vuoksi, että nimestä on tullut yleisnimi, komissio julkaisee tätä koskevan päätöksen Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä."

4 Perusasetuksen 5–7 artiklassa otetaan käyttöön "normaalimenettelyksi" kutsuttu nimitysten rekisteröintimenettely. Tässä yhteydessä mainitun asetuksen 7 artiklassa säädetään rekisteröintihakemuksen väitemenettelystä.

5 Saman asetuksen 6 artiklan 3 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Jos komissiolle ei ilmoiteta yhtään väitettä 7 artiklan mukaisesti, nimitys kirjataan komission pitämään 'Suojattujen alkuperänimitysten ja suojattujen maantieteellisten merkintöjen rekisteri' -nimiseen rekisteriin, jossa on oltava kyseisten ryhmien ja valvontaelinten nimet."

6 Perusasetuksessa säädettyjen toimenpiteiden toteuttamiseksi sen 15 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Komissiota avustaa komitea, joka muodostuu jäsenvaltioiden edustajista ja jonka puheenjohtajana on komission edustaja.

Komission edustaja tekee komitealle ehdotuksen tarvittavista toimenpiteistä. Komitea antaa lausuntonsa ehdotuksesta määräajassa, jonka puheenjohtaja voi asettaa asian kiireellisyyden mukaan. Lausunto annetaan perustamissopimuksen 148 artiklan 2 kohdassa niiden päätösten edellytykseksi määrätyllä enemmistöllä, jotka neuvosto tekee komission ehdotuksesta. Komiteaan kuuluvien jäsenvaltioiden edustajien äänet painotetaan mainitussa artiklassa määrätyllä tavalla. Puheenjohtaja ei osallistu äänestykseen.

Komissio päättää suunnitelluista toimenpiteistä, jos ne ovat komitean lausunnon mukaiset.

Jos suunnitellut toimenpiteet eivät ole komitean lausunnon mukaisia tai lausuntoa ei ole annettu, komissio tekee viipymättä neuvostolle ehdotuksen tarvittavista toimenpiteistä. Neuvosto ratkaisee asian määräenemmistöllä.

Jos neuvosto ei ole ratkaissut asiaa kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun asia on tullut vireille neuvostossa, komissio tekee päätöksen ehdotetuista toimenpiteistä."

7 Lisäksi perusasetuksen 17 artiklassa otetaan käyttöön "yksinkertaistetuksi menettelyksi" kutsuttu rekisteröintimenettely, ja artiklan sanamuoto on seuraava:

"1. Kuuden kuukauden kuluessa tämän asetuksen voimaantulosta jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle nimet, joilla on oikeudellinen suoja, tai jäsenvaltioissa, joissa suojajärjestelmää ei ole, käytössä vakiintuneet nimitykset, jotka ne haluavat rekisteröidä tämän asetuksen mukaisesti.

2. Komissio rekisteröi 1 kohdassa tarkoitetut 2 ja 4 artiklan mukaiset nimitykset 15 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen. Edellä olevaa 7 artiklaa ei sovelleta. Yleisnimiä ei kuitenkaan rekisteröidä.

3. Jäsenvaltiot voivat säilyttää kansallisen suojan 1 artiklan mukaisesti ilmoitetuille nimityksille, kunnes päätös niiden rekisteröinnistä on tehty."

8 Mainittu 17 artikla kumottiin asetuksen N:o 2081/92 muuttamisesta 8.4.2003 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 692/2003 (EUVL L 99, s. 1) 1 artiklan 15 kohdan nojalla, mutta sen säännösten soveltamista jatketaan kuitenkin rekisteröityjen nimitysten ja sellaisten nimitysten osalta, joiden rekisteröintiä on pyydetty 17 artiklassa säädetyn menettelyn mukaisesti ennen asetuksen N:o 692/2003 voimaantuloa eli ennen 24.4.2003.

9 Komissio perusti alkuperänimityksiä, maantieteellisiä merkintöjä ja erityisluonteesta annettuja todistuksia koskevan tiedekomitean perustamisesta 21 päivänä joulukuuta 1992 tehdyllä komission päätöksellä 93/53/ETY (EYVL 1993, L 13, s. 16) "tiedekomiteaksi" kutsutun komitean, jonka tehtävänä on komission pyynnöstä tutkia erityisesti perusasetuksen soveltamiseen liittyviä teknisiä ongelmia.

10 Kyseisen päätöksen 3 artiklan mukaan komissio nimeää komitean jäsenet asiantuntijoiden joukosta, jotka ovat päteviä saman päätöksen 2 artiklassa tarkoitetuilla aloilla. Kyseisen päätöksen 7 artiklan 1 kohdan ja 8 artiklan 1 kohdan mukaan komission jäsen kutsuu koolle mainitun komitean, ja tämä käsittelee asiat, joista komissio on pyytänyt lausuntoa.

Tosiseikat

11 Kreikan hallitus pyysi 21.1.1994 päivätyssä kirjeessä nimityksen "feta" rekisteröimistä alkuperänimitykseksi perusasetuksen 17 artiklan nojalla.

12 Komissio antoi neuvoston asetuksen N:o 2081/92 17 artiklassa säädetyn menettelyn mukaisesta maantieteellisten merkintöjen ja alkuperäisnimitysten rekisteröinnistä 12 päivänä kesäkuuta 1996 asetuksen (EY) N:o 1107/96 (EYVL L 148, s. 1). Kyseisen asetuksen 1 artiklan ensimmäisen kohdan mukaan asetuksen liitteessä olevan A osan otsakkeen "juustot" ja jäsenvaltion "Kreikka" alla mainittu nimitys "feta" rekisteröitiin suojattuna alkuperänimityksenä.

13 Yhteisöjen tuomioistuin kumosi yhdistetyissä asioissa C-289/96, C-293/96 ja C-299/96, Tanska ym. vastaan komissio, 16.3.1999 antamallaan tuomiolla (Kok. 1999, s. I-1541) asetuksen N:o 1107/96 siltä osin kuin siinä nimitys "feta" on rekisteröity suojatuksi alkuperänimitykseksi.

14 Kyseisen tuomion 101 kohdassa yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että komissio ei ollut nimitystä "feta" rekisteröidessään mitenkään ottanut huomioon sitä, että tätä nimitystä oli pitkän aikaa käytetty eräissä muissa jäsenvaltioissa kuin Kreikassa.

15 Mainitun tuomion 102 kohdassa yhteisöjen tuomioistuin päätteli, että komissio ei ollut tutkiessaan, oliko "feta" yleisnimi, ottanut asianmukaisesti huomioon kaikkia niitä tekijöitä, jotka sen olisi perusasetuksen 3 artiklan 1 kohdan kolmannen alakohdan mukaan pitänyt ottaa huomioon.

16 Saman tuomion johdosta komissio antoi 25.5.1999 asetuksen N:o 1107/96 liitteen muuttamista koskevan asetuksen (EY) N:o 1070/1999 (EYVL L 130, s. 18), jolla poistettiin nimitys "feta" suojattujen alkuperänimitysten ja suojattujen maantieteellisten merkintöjen rekisteristä sekä asetuksen N:o 1107/96 liitteestä.

17 Komissio lähetti 15.10.1999 päivätyssä kirjeessä jäsenvaltioille kyselylomakkeen, joka koski feta-nimisten juustojen valmistusta ja kulutusta sekä kyseisen nimityksen tunnettuutta kuluttajien piirissä kussakin näistä jäsenvaltioista.

18 Tähän kyselyyn vastauksena saadut tiedot esitettiin tiedekomitealle, joka antoi lausuntonsa 24.4.2001 (jäljempänä tiedekomitean lausunto). Tässä lausunnossa mainittu komitea päätyi yksimielisesti siihen, että nimityksellä "feta" ei ole yleisnimen luonnetta.

19 Komissio antoi riidanalaisen asetuksen 14.10.2002. Sen nojalla nimitys "feta" rekisteröitiin uudelleen suojattuna alkuperänimityksenä.

20 Mainitun asetuksen 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Kirjataan nimitys 'Φέτα' (Feta) asetuksen (ETY) N:o 2081/92 6 artiklan 3 kohdassa säädettyyn suojattujen alkuperänimitysten ja suojattujen maantieteellisten merkintöjen rekisteriin suojattuna alkuperänimityksenä (SAN).

2. Lisätään nimitys 'Φέτα' (Feta) asetuksen (EY) N:o 1107/96 liitteessä olevan A osan otsakkeessa 'Juustot' olevaan kohtaan 'Kreikka'.

21 Riidanalaisen asetuksen johdanto-osan 20 perustelukappaleen sanamuoto on seuraava:

"(20) Jäsenvaltioiden toimittamista tiedoista käy ilmi, että vaikka nimityksellä 'Feta' varustetut juustot olisi tuotettu muussa jäsenvaltiossa kuin Kreikassa, niiden pakkausmerkinnöissä mainitaan yhteisön alueella nimenomaisesti tai

epäsuorasti Kreikan perinteet tai kulttuuri tekstein tai piirroksin, joissa on voimakas viittaus Kreikkaan. Nimityksen 'Feta' ja Kreikan alueen välistä yhteyttä halutaan siis korostaa tarkoituksellisesti, mikä on alkuperätuotteen maineeseen olennaisesti liittyvä myyntiargumentti, joka saattaa todella harhauttaa kuluttajaa. Yhteisön alueella pidetään nimityksellä 'Feta' kaupan myös fetajuustoa, joka ei ole Kreikasta kotoisin ja jonka pakkausmerkinnöissä ei viitata suoraan tai välillisesti Kreikkaan. Niiden osuus fetajuuston yhteisön markkinoista on kuitenkin huomattavan vähäinen verrattuna tällaisella viittauksella varustettuihin kaupan pidettyihin fetajuustoihin."

22 Mainitun asetuksen johdanto-osan 33–37 perustelukappaleessa säädetään seuraavaa:

"(33) Komissio on ottanut huomioon tiedekomitean neuvoa-antavan lausunnon. Komission mukaan jäsenvaltioiden toimittamien tai komission toteuttamista tai tilaamista tutkimuksista ilmenneiden oikeudellisten, historiallisten, kulttuuristen, poliittisten, yhteiskunnallisten, taloudellisten, tieteellisten ja teknisten tietojen perusteella voidaan erityisesti katsoa, että yksikään asetuksen (ETY) N:o 2081/92 3 artiklassa erityisesti säädetyistä nimityksen yleisnimen luonnetta koskevista vaatimuksista ei täyty, minkä vuoksi nimityksestä 'Feta' ei ole tullut 'maataloustuotteen tai elintarvikkeen nimeä, josta on tullut maataloustuotteen tai elintarvikkeen yleinen nimi, vaikka se viittaakin paikkaan tai alueeseen, jossa tämä maataloustuote tai elintarvike on alun perin tuotettu tai jossa sitä on pidetty kaupan'.

(34) Koska nimityksen 'Feta' yleisnimen luonnetta ei ole voitu vahvistaa, komissio on todennut asetuksen (ETY) N:o 2081/92 17 artiklan 2 kohdan mukaisesti, että Kreikan viranomaisten pyyntö nimityksen 'Feta' rekisteröimiseksi suojattuna alkuperänimityksenä on kyseisen asetuksen 2 ja 4 artiklan mukainen.

(35) Nimitys 'Feta' on asetuksen (ETY) N:o 2081/92 2 artiklan 3 kohdan mukainen perinteinen muu kuin maantieteellinen nimitys. Mainitussa kohdassa tarkoitettuja ilmaisuja 'alue' tai 'paikka' voidaan tulkita vain geomorfologiselta eikä hallinnolliselta kannalta, koska tuotteeseen liittyvät luonnon ja inhimilliset tekijät voivat ylittää hallinnolliset rajat. Mainitun kohdan mukaan johonkin nimitykseen liittyvä maantieteellinen alue ei kuitenkaan voi olla maa kokonaisuudessaan. Nimitykseen 'Feta' liittyvän, kyseisen asetuksen 2 artiklan 2 kohdan a alakohdan toisessa luetelmakohdassa tarkoitetun rajatun maantieteellisen alueen on todettu kattavan yksinomaan Kreikan mantereen ja Lesvoksen nomoksen. Se ei kata muita saaria ja saariryhmiä, sillä ne eivät täytä vaadittuja luonnon ja/tai inhimillisiä tekijöitä. Maantieteellisen alueen hallinnollista rajausta on lisäksi tarkennettu ja täsmennetty, koska Kreikan viranomaisten toimittamassa tavaraerittelyssä mainitaan ehdottomat vaatimukset, joiden kaikkien on täytyttävä. Erityisesti raaka-aineen alkuperäalue on huomattavan rajattu, koska fetajuuston valmistuksessa käytettävän maidon on oltava perinteisesti kasvatettuihin paikallisiin rotuihin kuuluvien lampaiden ja vuohien maitoa, ja niiden ravinnon on ehdottomasti oltava rajattujen alueiden laitumilla esiintyvää kasvustoa.

(36) Hallinnollisesti rajattu maantieteellinen alue yhdessä tavaraerittelyn kanssa on riittävän homogeeninen täyttämään asetuksen (ETY) N:o 2081/92 2 artiklan 2 kohdan a alakohdan ja 4 artiklan 2 kohdan f alakohdan vaatimukset. Fetajuuston raaka-aineen tuottavien lampaiden ja vuohien kasvatuksen kulmakivet ovat laajaperäinen laiduntaminen ja siirtolaiduntaminen, jotka jatkavat ikiaikaista perinnettä. Sitä noudattamalla on mahdollista mukautua vaihteleviin sääoloihin ja tästä kasvillisuudelle aiheutuviin vaikutuksiin. Näin ovat kehittyneet pienikokoisten lampaiden ja vuohien alkuperäiskarjarodut, jotka ovat vähään tyytyviä, sitkeitä ja sopeutuneita karuun ympäristöön, jossa kuitenkin kasvaa lukuisia erilaisia kasveja. Niistä lopputuote saa ominaisen tuoksunsa ja makunsa. Fetajuuston kansainvälinen maine syntyy luonnon tekijöiden yhdistymisestä erityisiin inhimillisiin tekijöihin; tällainen on erityisesti perinteinen valmistusmenetelmä, jossa juustoaines valutetaan puristamatta.

(37) Koska Kreikan viranomaisten esittämään tavaraerittelyyn sisältyvät kaikki asetuksen (ETY) N:o 2081/92 4 artiklassa vaaditut seikat eikä kyseisen tavaraerittelyn virallisessa arvioinnissa ole tullut esiin olennaista arviointivirhettä, nimitys 'Feta' olisi rekisteröitävä suojattuna alkuperänimityksenä."

Asianosaisten vaatimukset ja oikeudenkäyntimenettely yhteisöjen tuomioistuimessa

23 Saksan liittotasavalta vaatii asiassa C-465/02, että yhteisöjen tuomioistuin

— kumoaa riidanalaisen asetuksen

— velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

24 Tanskan kuningaskunta vaatii asiassa C-466/02, että yhteisöjen tuomioistuin

— kumoaa riidanalaisen asetuksen

— velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

25 Komissio vaatii kummassakin asiassa, että yhteisöjen tuomioistuin

— hylkää kanteen

— velvoittaa kantajan korvaamaan asiassa aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.

26 Yhteisöjen tuomioistuimen presidentin 13.5.2003 ja 3.6.2003 antamilla määräyksillä Ranskan tasavalta ja Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta on hyväksytty väliintulijoiksi tukemaan kantajien vaatimuksia sekä Helleenien tasavalta väliintulijaksi tukemaan komission vaatimuksia.

27 Yhteisöjen tuomioistuimen presidentin 13.1.2005 antamalla määräyksellä asiat C-465/02 ja C-466/02 yhdistettiin suullista käsittelyä ja tuomion antamista varten.

Kanteen tutkittavaksi ottaminen

28 Kreikan hallitus väittää, että Saksan liittotasavallan ja Tanskan kuningaskunnan kanteet on nostettu määräajan jälkeen. Riidanalaisen asetuksen julkaiseminen tapahtui 15.10.2002. Koska kanteet pantiin vireille vasta 30.12.2002, EY 230 artiklan viidennessä kohdassa määrättyä kahden kuukauden määräaikaa ei ole noudatettu.

29 Tätä väitettä ei voida hyväksyä. Kanteen nostamisen määräaika nimittäin alkaa työjärjestyksen 81 artiklan 1 kohdan mukaisesti kulua vasta kyseisen säädöksen julkaisemista seuraavan neljännentoista päivän päätyttyä. Tähän lisätään työjärjestyksen 81 artiklan 2 kohdassa määrätty pitkiä etäisyyksiä koskeva määräajan pidennys, joka on kymmenen päivää. Kun otetaan huomioon nämä määräykset, nyt käsiteltävänä olevat kanteet on pantu vireille määräajassa.

Pääasia

Ensimmäinen kanneperuste

30 Saksan hallitus tuo esille perusasetuksen 15 artiklassa säädetyn komitean (jäljempänä sääntelykomitea) työjärjestyksen rikkomisen ja Euroopan talousyhteisössä käytettäviä kieliä koskevista järjestelyistä 15.4.1958 annetun neuvoston asetuksen N:o 1 rikkomisen (EYVL 1958, 17, s. 385). Asiakirjoja, jotka oli tutkittava sääntelykomitean kokouksessa 20.11.2001, ei ollut annettu tiedoksi Saksan hallitukselle 14 päivää ennen kyseistä kokousta eikä niitä ollut annettu tiedoksi saksan kielellä.

31 Yhteisöjen tuomioistuimelle toimitettujen tietojen mukaan sääntelykomitealla ei ollut vielä mainitun kokouksen ajankohtana työjärjestystä. Siten on viitattava Työjärjestyksen malli — Neuvoston päätös 1999/468/EY -nimiseen asiakirjaan (EYVL 2001, C 38, s. 3).

32 Kyseisen päätöksen 3 artiklan 1–2 kohdan sanamuoto on seuraava:

"1. Puheenjohtaja toimittaa kokouskutsun, kokouksen esityslistan, sellaisia toimenpiteitä koskevat ehdotukset, joista pyydetään komitealta lausuntoa, ja kaikki muut valmisteluasiakirjat komitean jäsenille 13 artiklan 2 kohdan mukaisesti yleensä viimeistään 14 vuorokautta ennen kokouspäivää — —.

2. Kiireellisissä tapauksissa ja päätösten koskiessa välittömästi sovellettavia toimenpiteitä puheenjohtaja voi komitean jäsenen pyynnöstä tai omasta aloitteestaan lyhentää edellisessä kohdassa tarkoitettua toimittamiselle asetettua määräaikaa viiteen vuorokauteen ennen kokouspäivää — —"

33 Asetuksen N:o 1 3 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Yhteisön toimielimen jäsenvaltiolle tai jäsenvaltion lainkäyttövaltaan kuuluvalle henkilölle osoittamat asiakirjat laaditaan kyseisen jäsenvaltion kielellä."

34 Asiassa on riidatonta, että komissio lähetti 9.11.2001 sähköpostitse Saksan hallitukselle kokouskutsun sääntelykomitean kokoukseen 20.11.2001. Kyseisessä kokouskutsussa määrättiin kokouksen esityslistan ensimmäiseksi kohdaksi näkemysten vaihto feta-asiaan liittyvistä asiakirjoista. Komissio oheisti mainittuun sähköpostiviestiin kaksi liitettä, jotka molemmat oli laadittu englanniksi ja ranskaksi. Yhdessä kyseisistä liitteistä tehtiin yhteenveto jäsenvaltioiden komission 15.10.1999 päivättyyn fetajuuston valmistusta, kulutusta ja tunnettuutta koskevaan kyselylo-

makkeeseen antamista vastauksista. Toinen liite sisälsi alustavan luonnoksen tiedekomitean mainitun asian asiakirjoja koskevasta lausunnosta.

35 Sääntelykomitean kokouksessa 20.11.2001 Saksan valtuuskunta pyysi saksankielistä versiota kyseisistä kahdesta liitteestä. On riidatonta, ettei se koskaan saanut tällaista versiota.

36 Vaikka oletettaisiinkin, että kyseessä olevien kahden liitteen saksankielisen version puuttuminen on vastoin asetuksen N:o 1 3 artiklaa, tällainen säännönvastaisuus ei johda riidanalaisen asetuksen kumoamiseen.

37 Tällainen säännönvastainen menettely voi nimittäin aiheuttaa lopullisesti tehdyn toimen kumoamisen ainoastaan silloin, kun ilman tätä virheellisyyttä menettely olisi voinut johtaa toisenlaiseen lopputulokseen (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat 209/78–215/78 ja 218/78, Van Landewyck ym. v. komissio, tuomio 29.10.1980, Kok. 1980, s. 3125, Kok. Ep. V, s. 355, 47 kohta; asia 128/86, Espanja v. komissio, tuomio 20.10.1987, Kok. 1987, s. 4171, 25 kohta ja asia C-142/87, Belgia v. komissio, ns. "Tubemeuse"-tapaus, tuomio 21.3.1990, Kok. 1990, s. I-959, Kok. Ep. X, s. 387, 48 kohta).

38 Kyseisessä kokouksessa sääntelykomitea kuitenkin suoritti ainoastaan yhden feta-asiaan liittyviä asiakirjoja ja komission kyselylomakkeen vastauksia koskevan round table -keskustelun. Tämä komitea tarkasteli asetusehdotusta vasta myöhemmin eli 16.5.2002 pidetyssä kokouksessaan. Tässä tilaisuudessa komiteassa ei kuitenkaan saavutettu sellaista määräenemmistöä äänistä, jonka perusteella ehdotus olisi voitu hyväksyä. Neuvosto vuorostaan ei myöskään voinut kokouksessaan 27.6.2002 hyväksyä samaa aihetta koskevaa asetusehdotusta määräenemmistön puuttumisen vuoksi. Jokaisessa näistä kokouksista Saksan liittotasavalta äänesti esitettyä ehdotusta vastaan. Vaikka Saksan liittotasavallalla olisi kokouksessa 20.11.2001 ollut

käytettävissään saksankielinen versio kyseisestä kahdesta asiakirjasta, se ei olisi voinut vastustaa tehokkaammin mainittua ehdotusta.

39 Koska neuvosto ei antanut asetusta, komissio itse antoi riidanalaisen asetuksen perusasetuksen 15 artiklan viidennen kohdan nojalla. Tällä toimielimellä oli siten toimivalta omallaan vastuullaan toteuttaa suunnitellut toimenpiteet.

40 Näillä perusteilla se, että kokouskutsu sääntelykomitean kokoukseen 20.11.2001 esitettiin alle 14 päivää ennen kokousta ja että tässä kokouksessa ei ollut saksankielistä versiota kyseisestä kahdesta asiakirjasta, ei voi mitenkään vaikuttaa lopullisesti toteutettuun toimenpiteeseen.

41 Näin ollen ensimmäinen kanneperuste on hylättävä.

Toinen kanneperuste

42 Saksan hallitus vetoaa perusasetuksen 2 artiklan 3 kohdan rikkomiseen. Sen mukaan sana "feta" on peräisin italian kielestä ja merkitsee "viipaletta". Saksan hallituksen mukaan sana otettiin käyttöön kreikan kielessä 1600-luvulla. Nimitystä "feta" ei käytetty pelkästään Kreikassa vaan myös muissa Balkanin maissa ja Lähi-idässä

tarkoittamaan suolavedessä olevaa juustoa. Komissio tarkasteli sen mukaan virheellisesti riidanalaisen asetuksen johdanto-osan perustelukappaleissa sitä, oliko nimityksestä "feta" tullut yleisnimi. Sikäli kuin kyseinen sana on ensinnäkin muu kuin maantieteellinen ilmaisu, komission olisi pitänyt osoittaa, että ilmaisu oli saanut maantieteellisen merkityksen sillä tavoin, ettei tämä merkitys kata yhden jäsenvaltion koko aluetta. Toiseksi Kreikan hallituksen rekisteröintihakemuksessaan osoittama alue oli muodostettu keinotekoisesti; se ei perustunut perinteeseen eikä yleisesti hyväksyttyyn käsitykseen. Lisäksi fetan laatu ja sen ominaisuudet eivät olennaisesti tai yksinomaisesti ole maantieteellisen ympäristön ansiota; riidanalaisen asetuksen johdanto-osan 36 perustelukappaleessa esitettyihin väitteisiin ei nojauduttu Kreikan hallituksen rekisteröintihakemuksessa eikä tiedekomitean toteamuksissa. Lopuksi ei ole olemassa yhtäläisyyttä tuotantoon ja tuotteen käsittelyyn liittyvän maantieteellisen alueen välillä kuten käy ilmi sekä Kreikan lain säännöksistä että siitä seikasta, että yhteisö myöntää tukea fetan tuotantoon Aigeianmeren saarilla.

43 Tanskan hallitus väittää, että nimitys "feta" ei täytä tarvittavia edellytyksiä, jotta se voitaisiin rekisteröidä perinteisenä muuna kuin maantieteellisenä nimityksenä perusasetuksen 2 artiklan 3 kohdan mukaisesti. Tämän johdosta kyseinen hallitus katsoo, että ensisijaisesti hakijana olevan valtion ja toissijaisesti komission tehtävänä on esittää näyttö siitä, että edellytykset alkuperänimityksen rekisteröimiseksi perinteisenä muuna kuin maantieteellisenä nimityksenä täyttyvät. Kyseisen hallituksen mukaan tässä asiassa rekisteröintiä varten osoitettu maantieteellinen alue eli Kreikan manner ja Lesvoksen lääni (nomos) käsittävät melkein koko Kreikan alueen, eikä ole esitetty mitään objektiivista syytä perusteluksi sille, miksi ulkopuolelle jätetyt alueet eroavat niistä. Tanskan hallitus täsmentää, että fetajuuston ja hakemuksessa osoitetun maantieteellisen alueen välillä vaadittavaa yksinomaista yhteyttä ei ole olemassa yksin jo sillä perusteella, että feta on peräisin koko Balkanin alueelta eikä pelkästään Kreikasta. Osoitetulla maantieteellisellä alueella on paljon ilmastollisia ja morfologisia eroavaisuuksia ja lukuisia kreikkalaisen fetajuuston muunnelmia, joiden maku on erilainen. Fetan kansainvälistä mainetta ei voida selvästi ja suoraan katsoa rajatun maantieteellisen alueen ansioksi, vaan se johtuu suurelta osin 1900-luvun toisella puoliskolla tapahtuneesta merkittävästä tuotannosta ja muiden valtioiden, joista yksi on Tanskan kuningaskunta, viennistä.

44 Ranskan hallitus, joka väliintulijana tukee Saksan ja Tanskan hallitusta, toteaa, että sana "feta", joka italiaksi merkitsee "viipaletta", ei ole maantieteellinen nimitys. Näin ollen perusasetuksen 2 artiklan 3 kohdan säännökset soveltuvat asiaan. Koska näissä säännöksissä viitataan saman asetuksen 2 artiklan 2 kohdan a alakohdan toiseen luetelmakohtaan, tästä seuraa Ranskan hallituksen mukaan, että nimitys "feta" voidaan rekisteröidä suojattuna alkuperänimityksenä ainoastaan, jos kyseisen tuotteen laatu tai ominaisuudet ovat olennaisesti tai yksinomaisesti maantieteellisen ympäristön, joka käsittää sen luonnon ja inhimilliset tekijät, ansiota ja jonka tuotanto, jalostus ja käsittely tapahtuu rajatulla maantieteellisellä alueella. Ranskan hallituksen mukaan yhtäältä, vastoin mainitun asetuksen 2 artiklan 2 kohdan säännöksiä, fetan maantieteellinen tuotantoalue Kreikassa on lähes koko Helleenien tasavallan alue ja toisaalta fetaa tuotetaan Kreikan alueen ulkopuolella muun muassa Ranskassa olosuhteissa, jotka ovat verrattavissa Kreikan alueella vallitseviin olosuhteisiin. Yhteisön tukien avulla ranskalaiset juustolat ovat nimittäin onnistuneet teollisesti mukauttamaan käsiteollisia menetelmiä ja tuottamaan nykyisin 10 000–12 000 tonnia fetajuustoa vuodessa. Ranskan hallituksen mukaan nämä kaksi toteamusta estävät nimityksen "feta" rekisteröinnin suojattuna alkuperänimityksenä Helleenien tasavallan hyväksi.

45 Myös Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus tukee väliintulijana Saksan ja Tanskan hallitusta ilman, että se on esittänyt huomautuksia.

46 Nyt käsiteltävänä olevassa oikeudenkäyntiasiassa on selvää, että ilmaisu "feta" on johdettu italiankielisestä sanasta "fetta", joka tarkoittaa "viipaletta" ja joka on otettu käyttöön kreikan kielessä 1600-luvulla. Niin ikään on selvää, että "feta" ei ole perusasetuksen 2 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitettu alueen, paikan tai maan nimi. Siten kyseistä ilmaisua ei voida rekisteröidä alkuperänimityksenä kyseisen säännöksen nojalla. Korkeintaan se voidaan rekisteröidä perusasetuksen

2 artiklan 3 kohdan nojalla, jossa alkuperänimityksen määritelmä ulotetaan koskemaan muun muassa tiettyjä perinteisiä muita kuin maantieteellisiä nimityksiä.

47 Tällä perusteella ilmaisu "feta" rekisteröitiin riidanalaisessa asetuksessa alkuperänimitykseksi. Kyseisen asetuksen johdanto-osan 35 perustelukappaleen mukaan "nimitys 'Feta' on [perus]asetuksen — — 2 artiklan 3 kohdan mukainen perinteinen muu kuin maantieteellinen nimitys".

48 Jotta perinteinen muu kuin maantieteellinen nimitys voidaan suojata viimeksi mainitun säännöksen nojalla, sen on muun muassa nimettävä tuote tai elintarvike, joka on "alueen tai erityisen paikan alkuperätuote".

49 Lisäksi perusasetuksen 2 artiklan 3 kohdassa edellytetään saman asetuksen 2 artiklan 2 kohdan a alakohdan toiseen luetelmakohtaan viitaten, että maataloustuotteen tai elintarvikkeen laatu tai ominaisuudet ovat olennaisesti tai yksinomaisesti maantieteellisen ympäristön, joka käsittää sen luonnon ja inhimilliset tekijät, ansiota ja että kyseisen tuotteen tai elintarvikkeen tuotanto, jalostus ja käsittely tapahtuu rajatulla maantieteellisellä alueella.

50 Näistä kahdesta säännöksestä seuraa, kun niitä luetaan yhdessä, että 2 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu paikka tai alue on määriteltävä maantieteellisenä ympäristönä, joka käsittää erityiset luonnon ja inhimilliset tekijät ja joka voi antaa maataloustuotteelle tai elintarvikkeelle sen erityiset ominaisuudet. Alueella, josta tuote on lähtöisin ja josta on kyse, on siten oltava sellaiset homogeeniset luonnolliset tekijät, jotka erottavat sen siihen rajoittuvista alueista (ks. vastaavasti asia 12/74, komissio v. Saksa, tuomio 20.2.1975, Kok. 1975, s. 181, Kok. Ep. II, s. 449, 8 kohta).

51 Näiden eri arviointiperusteiden valossa on tutkittava, onko riidanalaisessa asetuksessa käytetty alkuperäalueen määritelmä perusasetuksen 2 artiklan 3 kohdan vaatimusten mukainen.

52 Koska komissio on tässä tarkoituksessa nojautunut Kreikan kyseistä alaa koskevaan lainsäädäntöön, on syytä muistuttaa, että fetajuuston suojatun alkuperänimityksen (SAN) tunnustamisesta 11.1.1994 tehdyn maatalousministeriön päätöksen 313025 1 §:ssä säädetään seuraavaa:

"1. Nimitys 'feta' tunnustetaan suojatuksi alkuperänimitykseksi (SAN) suolavedessä olevalle valkoiselle juustolle, jota perinteisesti valmistetaan Kreikassa ja erityisesti (syngekrimena) tämän pykälän 2 momentissa mainituilla alueilla lampaanmaidosta tai lampaanmaidon ja vuohenmaidon sekoituksesta.

2. 'Fetan' valmistuksessa käytettävän maidon on oltava peräisin yksinomaan Makedonian, Traakian, Epeiroksen, Thessalian, Keski-Kreikan, Peloponnesoksen tai Lesvoksen läänin (nomos) alueelta."

53 Fetan tuotantoa varten näin rajattu maantieteellinen alue käsittää yksinomaan Manner-Kreikan sekä Lesvoksen läänin. Kyseisen maantieteellisen alueen ulkopuolelle jäävät Kreetan saari sekä tietyt Kreikan saaristot eli Sporadit, Kykladit, Dodekanesia ja Joonian saaret.

54 Kyseisen maantieteellisen alueen ulkopuolelle jääviä alueita ei voida pitää vähäpätöisinä. Kansallisella lainsäädännöllä nimityksen "feta" alla olevan juuston

tuotantoa varten rajattu alue ei siis kata koko Helleenien tasavallan aluetta. Siten ei ole tarpeen tutkia, onko perusasetuksen 2 artiklan 3 kohdan nojalla mahdollista, että nimitykseen erottamattomasti liittyvä maantieteellinen alue voi kattaa yhden maan alueen kokonaisuudessaan.

55 On kuitenkin syytä tutkia, onko näin rajattu alue keinotekoisesti rajattu.

56 Tältä osin ministeriön päätöksen 313025 2 §:n 1 momentin 1 kohdan e alakohdassa säädetään täsmällisesti, että "fetan valmistuksessa käytetyn maidon on oltava peräisin lammas- ja vuohiroduista, joita perinteisesti kasvatetaan fetan valmistusalueella ja jotka ovat sopeutuneet tälle alueelle, ja niiden ravinnon perustana on oltava mainitun alueen kasvisto".

57 Yhteisöjen tuomioistuimelle esitetyistä tiedoista ja erityisesti tuotantoon liittyvistä asiakirjoista, jotka Kreikan hallitus lähetti komissiolle 21.1.1994 nimityksen "feta" rekisteröimiseksi alkuperänimitykseksi, käy ilmi, että kyseisen säännöksen, kun sitä luetaan yhdessä saman ministeriön päätöksen 1 §:n kanssa, vaikutuksena kyseinen maantieteellinen alue rajataan erityisesti geomorfologisiin ominaisuuksiin nähden eli siihen, onko kyse pääasiassa vuoristoisesta tai puolittain vuoristoisesta maastosta, ilmastollisiin ominaisuuksiin eli leutoihin talviin, kylmiin kesiin ja aurinkotuntien runsaaseen määrään nähden sekä kasvitieteellisiin ominaisuuksiin eli Balkanin keskivuoriston tyypilliseen kasvistoon nähden.

58 Nämä osatekijät osoittavat riittävästi, että kyseisellä alueella on sellaiset homogeeniset luonnolliset tekijät, jotka erottavat sen siihen rajoittuvista alueista. Asiaan liittyvistä asiakirjoista käy ilmi, että rajatun alueen ulkopuolelle jäävillä Kreikan alueilla ei ole samoja luonnollisia tekijöitä kuin rajatulla alueella. On siten ilmeistä, että nyt käsiteltävänä olevassa asiassa kyseessä oleva alue ei ole keinotekoisesti rajattu.

59 Aigeian saarille fetan tuotantoa varten annettavia tukia koskevan yhteisön säännöstön osalta pitää paikkansa, että tiettyjä maataloustuotteita koskevista erityistoimenpiteistä Aigeianmeren pienten saarten hyväksi 19 päivänä heinäkuuta 1993 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2019/93 (EYVL L 184, s. 1) 6 artiklan 2 kohdassa säädettiin, ennen kuin sitä muutettiin 18.2.2002 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 442/2002 (EYVL L 68, s. 4) 1 artiklan 4 kohdalla, tuesta "paikallisesti valmistettujen seuraavien juustojen yksityiseen varastointiin: Feta, vähintään kaksi kuukautta vanha — —".

60 Kyseinen säännös osoittaa, että fetaa tuotetaan myös Aigeianmeren pienillä saarilla.

61 Komissio on sitä paitsi yhteisöjen tuomioistuimelle esittämissään huomautuksissa vahvistanut, että feta on todellisuudessa lähtöisin tiettyjen Aigeianmeren pienten saarten paikallisesta tuotannosta.

62 Komissio on kuitenkin myös täsmentänyt, että kyseiset saaret kuuluvat hallinnollisesti Lesvoksen lääniin.

63 Mainittu lääni kuuluu osana siinä kansallisessa lainsäädännössä määriteltyyn maantieteelliseen alueeseen, jossa rajataan fetan tuotantoalue.

64 Tästä seuraa, että asetuksen N:o 2019/93 6 artiklan 2 kohta on johdonmukainen kansallisessa lainsäädännössä säädetyn fetan valmistuksen maantieteellisen alueen

määritelmän kanssa, jota käytetään kyseisen nimityksen rekisteröintihakemuksessa, joten Saksan hallituksen esittämä vastakkainen väite ei ole perusteltu.

65 Kantajat väittävät, että fetan laatu ja ominaisuudet eivät ole olennaisesti tai yksinomaisesti rajatun maantieteellisen ympäristön ansiota, kuten perusasetuksen 2 artiklan 2 kohdan a alakohdan toisessa luetelmakohdassa edellytetään.

66 Riidanalaisen asetuksen johdanto-osan 36 perustelukappaleessa esitetään kuitenkin joukko tekijöitä, jotka osoittavat, että fetan ominaisuudet ovat olennaisesti rajatun maantieteellisen alueen ansiota. Toisin kuin Saksan hallitus väittää, kyseistä esitystä tukevat Kreikan hallituksen esittämät, tuotantoon liittyvät asiakirjat, joissa luetellaan yksityiskohtaisesti ne luonnon ja inhimilliset tekijät, jotka antavat fetalle sen erityiset ominaisuudet.

67 Näinä tekijöinä esitetään aurinkotuntien määrä, lämpötilaerot, vuorilaiduntamista koskeva käytäntö, laajaperäinen laiduntaminen ja kasvisto.

68 Kantajat eivät ole osoittaneet, että komission tässä asiassa tekemä arviointi on huonosti perusteltu.

69 Perusasetuksen 2 artiklan 3 kohdan rikkomiseen perustuva kanneperuste on siten hylättävä perusteettomana.

Kolmas kanneperuste

70 Saksan hallitus väittää, että riidanalaisella asetuksella rikotaan perusasetuksen 3 artiklan 1 kohtaa. Sen mukaan "feta" on mainitussa 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu yleisnimi. Komissio ei ottanut asianmukaisesti huomioon kaikkia tekijöitä, erityisesti fetan valmistamista muissa jäsenvaltioissa kuin Kreikassa, fetan kulutusta Kreikan ulkopuolelle, kuluttajien käsityksiä, kansallista lainsäädäntöä ja yhteisön lainsäädäntöä sekä komission aikaisempia arviointeja. Saksan hallituksen mukaan nimityksen "feta" suojaa ei voida perustella riidanalaisen asetuksen johdanto-osan 20 perustelukappaleessa esitetyllä vaaralla kuluttajan harhauttamisesta, sillä harhaanjohtavalla tuotteen ulkoasulla ei ole mitään yhteyttä sen vastattavana olevan kysymyksen kanssa, onko nimitys yleisnimi vai onko se alkuperänimitys.

71 Lisäksi saman hallituksen mukaan toteamusta siitä, että nimityksestä "feta" ei ole tullut yleisnimeä, ei ole EY 253 artiklassa tarkoitetulla tavalla perusteltu riittävästi, koska viittaus komitean neuvoa-antavaan lausuntoon on tältä osin puutteellinen.

72 Tanskan hallituksen mukaan komissio antoi riidanalaisen asetuksen vastoin perusasetuksen 3 artiklan 1 kohtaa ja 17 artiklan 2 kohtaa, kun otetaan huomioon, että ilmaisu "feta" on yleisnimi. Kyseisen hallituksen mukaan silloin, kun nimityksellä on alusta lähtien yleisnimen ominaisuus tai kun nimitys on saanut sen myöhemmin, se säilyttää tämän ominaisuuden aina peruuttamattomasti. Hakijana olevan valtion tai toissijaisesti komission tehtävänä on osoittaa, että muu kuin maantieteellinen nimitys ei ole yleisnimi.

73 Tanskan hallitus korostaa vielä, että feta ei nimityksenä eikä tuotteena ole tyypillisesti peräisin Kreikasta. Perinteinen kulutus- ja tuotantoalue ulottuu useisiin Balkanin maihin. Helleenien tasavalta on itse tuonut maahan, tuottanut, kuluttanut ja vienyt maasta juustoa nimityksellä "feta" mukaan luettuna sellainen feta, joka on valmistettu lehmän maidosta. Tanskan hallituksen mukaan on todennäköistä, että kreikkalaiset kuluttajat pitävät nimitystä useiden vuosien ajanjakson jälkeen

yleisnimenä. Samoin muissa yhteisön tai sen ulkopuolisissa valtioissa, joissa fetaa kulutetaan ja tuotetaan suuria määriä, kuluttaja pitää "fetaa" yleisnimenä. Tanskan hallituksen mukaan fetan alkuperäalueen ulkopuolella sitä tuotetaan ja markkinoidaan laillisesti lukuisissa jäsenvaltioissa ja kolmansissa maissa.

74 Edelleen Tanskan hallituksen mukaan tanskalaisen fetan tuotanto- ja markkinointitavat eivät millään tavalla ole ristiriidassa asianmukaisesti ja perinteisesti noudatettujen tapojen kanssa, eikä niillä myöskään luoda todellista vaaraa harhaanjohtavuudesta pelkästään jo siksi, että tanskalaisessa lainsäädännössä on jo vuodesta 1963 säädetty nimityksestä "tanskalainen feta". Se, että "feta" on yleisnimi, johtuu yhteisön lainsäätäjän, mukaan lukien komission, säännöksistä ja toimista kokonaisuudessaan.

Nimityksen yleisnimen luonne

75 On syytä palauttaa mieleen, että perusasetuksen 3 artiklan 1 kohdan kolmannessa alakohdassa säädetään seuraavaa:

"Sen määrittämiseksi, onko nimestä tullut yleisnimi, on otettava huomioon kaikki tekijät, ja erityisesti:

— tilanne jäsenvaltiossa, josta nimi on peräisin, ja alueilla, joilla tuotetta käytetään;

— tilanne muissa jäsenvaltioissa;

— asiaa koskeva kansallinen lainsäädäntö tai yhteisön lainsäädäntö."

76 Tanskan hallituksen esittämän väitteen, jonka mukaan ilmaisu "feta" tarkoittaa Balkanilta peräisin olevaa juustotyyppiä, osalta on selvää, että suolavedessä olevia valkoisia juustoja on tuotettu kauan Kreikan lisäksi myös eri maissa Balkanilla ja Välimeren alueen kaakkoisosassa. Kuitenkin, kuten on esitetty tiedekomitean lausunnon B kohdan a alakohdassa, näissä maissa kyseiset juustot tunnetaan muilla nimityksillä kuin nimityksellä "feta".

77 Itse Helleenien tasavallan tuotantotilanteen osalta Tanskan hallitus väittää ilman, että tätä on riitautettu, että vuoteen 1988 asti lehmän maidosta muiden kuin perinteisten kreikkalaisten menetelmien mukaan valmistettua juustoa tuotiin Kreikkaan nimityksellä "feta" ja että vuoteen 1987 asti fetajuustoa valmistettiin kyseisen jäsenvaltion alueella muiden kuin perinteisten menetelmien mukaan ja erityisesti lehmän maidosta.

78 On syytä todeta, että jos tällainen toiminta olisi jatkunut pitkään, se olisi voinut antaa nimitykselle "feta" yleisnimen luonteen. Kuitenkin on syytä ottaa huomioon, että elintarvikesäännöstön 83 §:n "Juustotuotteet" korvaamisen hyväksymisestä 5.12.1988 tehdyllä ministeriön päätöksellä 2109/88 vahvistettiin perinteisiin tapoihin perustuvan tuotannon maantieteellisen alueen rajat. Vuonna 1994 ministeriön päätöksellä N:o 313025 kodifioitiin kaikki sovellettavat fetajuustoa koskevat säännökset. Kyseisellä lainsäädännöllä luotiin uusi tilanne, jossa tällaista toimintaa ei saa enää esiintyä.

79 Muiden jäsenvaltioiden tuotantotilanteen osalta on muistutettava, että yhteisöjen tuomioistuin on katsonut edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa Tanska ym. vastaan komissio antamansa tuomion 99 kohdassa, että kun jotakin tuotetta on laillisesti pidetty kaupan jotakin nimitystä käyttämällä joissakin jäsenvaltioissa, tämä voi olla seikka, joka on otettava huomioon arvioitaessa, onko kyseisestä nimityksestä tullut perusasetuksen 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu yleisnimi.

80 Komissio sitä paitsi myöntää, että fetaa valmistetaan tietyissä muissa jäsenvaltioissa kuin Helleenien tasavallassa eli Tanskan kuningaskunnassa, Saksan liittotasavallassa ja Ranskan tasavallassa. Riidanalaisen asetuksen johdanto-osan 13–17 perustelukappaleen mukaan Helleenien tasavalta tuottaa fetaa vuosittain noin 115 000 tonnia. Vuonna 1998 Tanskassa tuotettiin fetaa lähes 27 640 tonnia. Vuosien 1988 ja 1998 välisenä aikana ranskalainen tuotanto vaihteli 7 960 tonnista 19 964 tonniin. Saksalainen tuotanto on vuodesta 1985 lähtien vaihdellut 19 757 tonnista 39 201 tonniin.

81 Samoista perustelukappaleista käy ilmi, että fetan tuotanto alkoi Saksassa vuonna 1972, Ranskassa vuonna 1931 ja Tanskassa 1930-luvulla.

82 Tämän lisäksi on riidatonta, että tällä tavoin tuotettua juustoa voitiin markkinoida täysin laillisesti ja näin myös Kreikassa ainakin vuoteen 1988 asti.

83 Vaikka nämä tuotannot olivat määrältään suhteellisen merkittäviä ja niiden kesto huomattava, on korostettava, kuten tiedekomitea tekee lausuntonsa johtopäätösten ensimmäisessä luetelmakohdassa, että fetan tuotanto on pysynyt keskittyneenä Kreikkaan.

84 Sitä paitsi se, että tuotetta tuotettiin laillisesti muissa jäsenvaltioissa kuin Helleenien tasavallassa, on ainoastaan yksi perusasetuksen 3 artiklan 1 kohdan nojalla huomioon otettavista seikoista.

85 Kun otetaan huomioon fetan kulutus, eikä sen tuotantoa, eri jäsenvaltioissa, on tärkeää todeta, että riidanalaisen asetuksen johdanto-osan 19 perustelukappaleesta käy ilmi, että Kreikassa vuosikulutus henkeä kohden on yli 85 prosenttia yhteisön kulutuksesta. Kuten tiedekomitea huomauttaa, fetan kulutus on siten keskittynyt tähän jäsenvaltioon.

86 Yhteisöjen tuomioistuimelle toimitetut tiedot osoittavat, että enemmistö kreikkalaisista kuluttajista katsoo, että nimityksellä "feta" on maantieteellinen lisämerkitys, eikä se ole yleisnimi. Sitä vastoin näyttää siltä, että Tanskassa enemmistö kuluttajista kannattaa kyseisen nimityksen yleisnimeen liittyvää lisämerkitystä. Yhteisöjen tuomioistuimella ei ole käytettävissään varteenotettavia tietoja muiden jäsenvaltioiden osalta.

87 Yhteisöjen tuomioistuimelle esitetyt seikat osoittavat myös, että muissa jäsenvaltioissa kuin Kreikassa fetaa markkinoidaan säännöllisesti sellaisilla pakkausmerkinnöillä varustettuna, jotka viittaavat kreikkalaisiin kulttuuriperinteisiin ja sivistykseen. Tästä on aiheellista tehdä se johtopäätös, että kyseisten jäsenvaltioiden kuluttajat mieltävät fetan juustoksi, joka yhdistetään Helleenien tasavaltaan, vaikka todellisuudessa se on tuotettu muussa jäsenvaltiossa.

88 Näillä fetan kulutukseen jäsenvaltioissa liittyvillä eri seikoilla voidaan osoittaa, että nimitys "feta" ei ole luonteeltaan yleinen.

89 Sen Saksan hallituksen väitteen osalta, joka koskee riidanalaisen asetuksen johdanto-osan 20 perustelukappaleen toista virkettä, tämän tuomion 87 kohdasta käy ilmi, ettei ole väärin väittää, että kun kyse on muissa jäsenvaltioissa kuin Helleenien

tasavallassa asuvista kuluttajista, "nimityksen 'Feta' ja Kreikan alueen välistä yhteyttä halutaan — — korostaa tarkoituksellisesti, mikä on alkuperätuotteen maineeseen olennaisesti liittyvä myyntiargumentti, joka saattaa todella harhauttaa kuluttajaa".

90 Saksan hallituksen esittämää päinvastaista argumenttia ei siten ole perusteltu.

91 Kansallisen lainsäädännön osalta on otettava huomioon, että riidanalaisen asetuksen johdanto-osan 18–31 perustelukappaleen mukaan Tanskan kuningaskunta ja Helleenien tasavalta ovat kyseisellä ajanjaksolla jäsenvaltioista ainoat, joilla oli fetaa koskeva erityinen lainsäädäntö.

92 Tanskalaisessa lainsäädännössä puolestaan ei mainita "fetaa" vaan "tanskalainen feta", mikä viittaa siihen, että Tanskassa nimitys "feta" ilman määritettä on säilyttänyt kreikkalaisen lisämerkityksensä.

93 Lisäksi, kuten yhteisöjen tuomioistuin totesi edellä mainitussa asiassa Tanska ym. vastaan komissio antamansa tuomion 27 kohdassa, nimitystä "feta" suojataan Itävallan tasavallan ja Kreikan kuningaskunnan välisellä sopimuksella, jonka ne tekivät 20.6.1972 niiden välillä 5.6.1970 tehdyn sopimuksen nojalla ja joka koskee maatalous-, käsityö- ja teollisuustuotteiden lähtöisyysmerkintöjen, alkuperänimitysten ja nimitysten suojaa (BGBl. 378/1972 ja 379/1972). Siitä lähtien kyseisen nimityksen käyttö Itävallan alueella on varattu pelkästään kreikkalaisille tuotteille.

94 Tästä seuraa, että asiaa koskevat kansalliset lainsäädännöt osoittavat pikemminkin, että nimitys "feta" ei ole luonteeltaan yleisnimi.

95 Yhteisön lainsäädännön osalta nimitystä "feta" tosin käytetään yhteisen tullitariffin nimikkeistössä ja vientitukia koskevassa yhteisön säännöstössä ilman mitään täsmennystä alkuperämaana olevasta jäsenvaltiosta.

96 Kuitenkin viimeksi mainittua säännöstöä ja tullinimikkeistöä sovelletaan tulliasioihin eikä niillä pyritä sääntelemään teollisoikeuksia. Niiden säännökset eivät siten ole varteenotettavia tässä asiayhteydessä.

97 Komission aikaisemmin tekemien arvioiden osalta pitää paikkansa, että kyseinen toimielin vastasi 21.6.1985 Euroopan parlamentin jäsenen tekemään kirjalliseen kysymykseen nro 13/85 seuraavalla tavalla: "feta on juustotyyppi eikä alkuperänimitys" (EYVL 30.9.1985, C 248, s. 13).

98 Tältä osin on kuitenkin syytä ottaa huomioon, että kyseisenä aikana ei ollut vielä olemassa yhteisön alkuperänimitysten ja maantieteellisten merkintöjen suojaa, joka vahvistettiin ensimmäisen kerran perusasetuksessa. Kyseisen vastauksen antamishetkellä nimitystä "feta" suojasivat Kreikassa ainoastaan perinteiset tavat.

99 Edellä esitetystä seuraa, että useat asian kannalta merkitykselliset ja tärkeät seikat osoittavat, että kyseisestä ilmaisusta ei ole tullut yleisnimeä.

100 Kun otetaan huomioon nämä seikat, on katsottava, että komissio saattoi riidanalaisessa asetuksessa laillisesti päättää, että ilmaisusta "feta" ei ole tullut perusasetuksen 3 artiklassa tarkoitettua yleisnimeä.

Perusteleminen

101 Lopuksi sen väitteen osalta, jonka mukaan riidanalaisen asetuksen perustelut eivät ole riittävät siihen toteamukseen nähden, että nimitys "feta" ei ole yleisnimi, on syytä yhtäältä tarkastella tiedekomitean lausunnon ulottuvuutta ja toisaalta esitettyjen perusteluiden yksityiskohtaisuutta.

102 Mainitun asetuksen johdanto-osan 11–21 sekä 33 perustelukappaleessa komissio arvioi itse kysymystä ilmaisun "feta" yleisnimen luonteesta. Komissio selostaa tiedekomitean lausuntoa pelkästään johdanto-osan 22–32 perustelukappaleessa. Olisi siten virheellistä väittää, että mainitussa asetuksessa esitetyillä ilmaisun "feta" yleisnimen luonnetta koskevilla perusteluilla ainoastaan toistettaisiin kyseinen lausunto.

103 Päätöksestä 93/53 käy ilmi, että komissio on perustanut tiedekomitean, jonka jäsenet se nimittää. Mainitun komitean kutsuu koolle kyseisen toimielimen jäsen, ja se käsittelee asiat, joista komissio on pyytänyt lausuntoa.

104 Kyseisten määräysten mukaisesti komissio saattoi vapaasti oman harkintansa mukaan saattaa alkuperänimityksiä koskevat kysymykset tähän komiteaan nimitettyjen asiantuntijoiden käsiteltäväksi saadakseen apua ongelman ratkaisemiseksi, kuten se nyt käsiteltävänä olevassa asiassa teki. Samoin komission tehtävänä oli päättää, missä määrin se aikoo noudattaa mainitun komitean esittämää lausuntoa.

105 Riidanalaisen asetuksen johdanto-osan 33 perustelukappaleesta seuraa, että nyt käsiteltävänä olevassa asiassa komissio otti omikseen kyseisen komitean esille tuomat suuntaviivat. Tämä menettelytapa on sekä päätöksen 93/53 määräysten että EY 253 artiklan määräysten mukainen.

106 Riidanalaisessa päätöksessä esitettyjen, ilmaisun "feta" yleisnimen luonnetta koskevien perusteluiden yksityiskohtaisuuden osalta vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan EY 253 artiklassa edellytetyt perustelut määräytyvät kyseisen toimenpiteen luonteen mukaan ja niistä on selkeästi ja yksiselitteisesti ilmettävä riidanalaisen toimenpiteen tehneen toimielimen päättely siten, että niille, joita toimenpide koskee, selviävät sen syyt ja että toimivaltainen tuomioistuin voi tutkia toimenpiteen laillisuuden (ks. asia C-328/00, Weber, tuomio 7.2.2002, Kok. 2002, s. I-1461, 42 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Tällaisen säädöksen antaneella toimielimellä ei kuitenkaan ole velvollisuutta ottaa kantaa sellaisiin kysymyksiin, jotka ovat selvästi toissijaisia, tai ennakoida mahdollisia huomautuksia (ks. vastaavasti asia C-367/95 P, komissio v. Sytraval ja Brink's France, tuomio 2.4.1998, Kok. 1998, s. I-1719, 64 kohta).

107 Komissio on riidanalaisen asetuksen johdanto-osan 11–33 perustelukappaleessa selvästi selostanut ne olennaiset seikat, joiden perusteella se päätyi siihen johtopäätökseen, että nimitys "feta" ei ollut perusasetuksen 3 artiklassa tarkoitettu yleisnimi. Tämä selostus muodostaa riittävät perustelut EY 253 artiklaan nähden.

108 Tästä seuraa, että väite, jonka mukaan riidanalaisen asetuksen perustelut eivät ole riittävät sen toteamuksen osalta, että nimitys "feta" ei ole yleisnimi, on perusteeton.

109 Tästä johtuu, että perusasetuksen 3 artiklan 1 kohdan ja EY 253 artiklan rikkomiseen perustuva kanneperuste on hylättävä perusteettomana.

110 Kun otetaan huomioon kaikki edellä esitetty, nyt käsiteltävänä olevat kanteet on hylättävä.

Oikeudenkäyntikulut

111 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Komissio on vaatinut Saksan liittotasavallan ja Tanskan kuningaskunnan velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut. Koska Saksan liittotasavalta ja Tanskan kuningaskunta ovat hävinneet asian, ne on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut. Saman työjärjestyksen 69 artiklan 4 kohdan mukaisesti Helleenien tasavalta, Ranskan tasavalta ja Yhdistynyt kuningaskunta, jotka ovat asiassa väliintulijoina, vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (suuri jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Kanne hylätään.

2) Saksan liittotasavalta velvoitetaan korvaamaan asiaan C-465/02 liittyvät oikeudenkäyntikulut ja Tanskan kuningaskunta velvoitetaan korvaamaan asiaan C-466/02 liittyvät oikeudenkäyntikulut.

3) Helleenien tasavalta, Ranskan tasavalta ja Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Allekirjoitukset